

MAGYAR KÖNYVTÁRALAPÍTÁS A SVÉD GÖTEBORG BAN

A göteborgi székhelyű „Társaság a magyar irodalomért” több mint 70 címből álló könyvtárát a Move & Walk Intézetnek adományozza, amely 1997-ben kezdte meg működését, s mostani helyére 2008 februárjában költözött be (stockholmban is van egy részlegük).

A gyűjtemény nagyrészt azokból a svéd nyelvű könyvekből áll, melyeket magyarból fordítottak, továbbá Svédországban magyarul alkotó írók műveiből. Az adományozás célja, hogy ezek a könyvek minél nagyobb közönséghez eljussanak.

A „Társaság a magyar irodalomért” egy évvel ezelőtt alakult azzal a céllal, hogy támogassa a magyar irodalom svédországi terjesztését. A Társaság olyan fordítók, bölcsészek, történészek, kritikusok, újságírók és mások találkozó helyévé szeretne válni, akik fontosnak tartják, hogy a magyar irodalom értékes és fontos alkotásai megjelenjenek svédül is.

A Move & Walk Intézetet évente 450-500 svéd család látogatja a kezelések, tanfolyamok miatt. Ez Svédország legnagyobb olyan jellegű intézménye, amelyben a magyar Pető módszeren alapuló és a svéd egészségügyi viszonyokhoz alkalmazott konduktív pedagógiával, megfelelő rávezetéssel, gyakorlatokkal sikeresen ösztönzik mozgásra a központi idegrendszeri sérülteket. Kézenfekvő tehát, hogy a magyar irodalom termékei egy svédke által látogatott, magyar érdekltségű és köztisztelőben álló intézményben kapjanak helyet.

Az ünnepélyes megnyitón a gyűjteményt Mervel Ferenc Könyvtárnak kereszteljük.

Mervel Ferenc (1936-2004) a magyar irodalom fáradhatatlan fordítója volt, de svéd irodalmat – sőt más északi nyelveket – is fordított magyarra.

Az ünnepségen részt vesz Bengt Halse, Magyarország Göteborgi tiszteletbeli konzulja.

Kádár Péter nyugdíjas könyvtáros saját kötetéből – Hemlöshetens sänger – olvas fel.

Felolvasásra kerül az Ove Berglund tolmácsolásában hamarosan megjelenő Weöres Sándor-kötet néhány verse is.

Zongorán közreműködik Almann Gergő.

A megnyitó időpontja 2009. március 14., szombat délelőtt 11 óra, helyszíne: Lillhagsparken 8.

A megnyitó támogatója a Körösi Csoma Sándor Művelődési Kör.

E-mail elérhetőség: fmbiblioteket@gmail.com

Sall László, elnök, SFUL

Tóthné Horváth Eszter, Move & Walk alapítója és igazgatója

Sall László megnyitó beszéde

Sorstalanul

Az első magyar szépirodalmi szöveget 1845-ben fordították svédre. Az akkor joggal népszerű Kisfaludy Károly egyik művére esett a választás. A *Stibor vajdát* (1818), német közvetítéssel *Brott och straff* címmel fordította le A. H. Wistrand, és jelent meg előbb folytatásokban az Upsala-tidning-ben, majd 50 példányban könyv alakban. A fordító novellát csinált a színpadi műből, ám sok párbeszédet megtartott benne.

Minderről és még sok másról az „Ungersk litteratur i svensk översättning” (Magyar szépirodalom svéd fordításban) című két kötetes bibliográfiából értesülhetünk. A kötet szerzői Müller Mária és Kertész Tamás, két periódusra osztották az addig eltelt időt: 1845-1978 és 1980-1995. A mű a göteborgi egyetemi könyvtár sorozatában jelent meg, ám épp ez a Kisfaludy könyv hiányzik abból a gyűjteményből, melyet megőrzésre és bővítésre ezennel átdok a göteborgi Move & Walk Intézet alapítójának és igazgatójának, Tóthné Horváth Eszternek.

Talán nem érdektelen megemlíteni, hogy ma három Kisfaludy nevű személy él Svédországban.

Kisfaludy halála és a forradalom és függetlenségi háború után egy negyed századdal Magyarország a monarchia része lesz, 1867-ben.

Az információáramlás felgyorsul valamelyest Európában, s egyre több magyar művet fordítanak le svédre.

Újabb ötven év, és az első világháború és az ezzel járó veszteségek után Magyarország egy kis ország lesz, ám irodalma európai nagyhatalommá teszi.

A svéd - magyar kapcsolatok erősödnek, konkretizálódnak. Annyira, hogy Karinthy Frigyes

Olivecrona professzor operálja Stockholmban. Mindössze két évbe kerül, míg az *Utazás a koponyám körül* megjelenik svédül is, 1939-ben. Sajnos Karinthy előző évben meghalt.

A könyv nem keltett valami nagy visszhangot sem az olvasók, sem a kritikusok körében, mindössze egy recenzióról tud a bibliográfia. Talán ezért is sikerült megvásárolnom ezt a könyvet, s így most ez is része a gyűjteménynek.

A szerzőt viszont nem felejtették el teljesen! Mindössze egy éve, hogy az egyik jelentős napilap karácsonyi könyvajánlójában (Sydsvenskan, 2008. december 6.) Anne Swärd író ajánlja Karinthy-t. Sajnos az angol nyelvű változatot javasolja az olvasóknak, nyilván nem is tudva a svéd fordításról.

A gazdag magyarországi irodalmi életről s benne Karinthyról nagyszerű esszé jelent meg az akkor a stockholmi egyetem magyar tanszékén dolgozó Lotz János professzor tollából. Az írás az Artur Lundkvist szerkesztette s 1946-ban megjelent, Európa irodalomtörténete 1918 – 1939. című antológiájában látott napvilágot. Ez a könyv is itt található a gyűjteményben.

Mondják, hogy Habent sua fata libelli, azaz a könyveknek megvan a maga sorsuk.

E könyvek megszületése és fordítók sorsa nagyban egybeforrt a magyar sorssal.

Háborúk és forradalmak majd béketárgyalások, és megint háború és megint forradalom – sorsformáló alapelemei a modern magyar történelemnek. Amelyeket nagy népvándorlások követtek. Az emigránsok közül jó néhányan Svédországba vették. Sorsuk évtizedekre befolyásolta, mit fordítanak le svédre.

Néhány nagyságot, akik nagymértékben hozzájárultak e könyvtár anyagához saját fordításaikkal és „hálózatépítésükkel” is, mindenképpen illik itt megemlítenem.

Leffler Béla (1887-1936) és Pándy Kálmán (1908-1988). Mindketten mindkét nyelv és kultúra tudói

voltak és egyfajta hídépítőként dolgoztak. Még egy forradalom (56) és másik két fordító-nagyság kerül Svédországba: Csatlós János (1920-1993) és Thinsz Géza (1934-1990). És még egy bevándorló, akiből fordító lesz: Ortman Mária. Ő is a magyar történelmi sors megtestesítője: Pozsonyban, az akkori Csehszlovákiában, cseh-magyar szülők gyermekeként születik.

Ismét egy fél évszázad, és végre a várt irodalmi Nobel-díj után (a főművé előléptetett könyvet éppen Ortman Mária fordította) majdnem napjainkig jutottunk.

A nagy kiadók által kiadott (itt feltétlenül megemlíthető Rosenberg Ervin valamint a Márky Il-dikó és Gunnar D. Hansson páros neve) nagy és jelentős magyar irodalmi alkotások után még két nagy hiányt kellett pótolni. Ezek közül az egyik, hogy 2005-ben Ove Berglundnak köszönhetően megjelent az első József Attila kötet. Ő hivatásszerű küldetését Georg Klein egyik esszéjének olvasása közben kapta. Az eltelt öt évben négy új könyvet jelentetett meg. Idén tavasszal kerül kiadásra Weöres Sándor kötete.

Ezzel azonban a sornak nincs vége, mert újabb fordítók jelentkeznek s mutatják be a magyar szívet, lelket a svéd olvasóknak.

Sőt, újabb kiadók alakulnak, hogy az eddig még járatlan utakat bejárják.

És újabb ötven év múlva, igen, akkor már 2059-et írunk Göteborgban is és Magyarországon is, természetesen az az álomom, hogy itt akkor is olvasnak majd magyar irodalmat svédül.

És természetesen az az álomom, hogy azok a svéd családok, akik itt a Move & Walk Intézetben kezel-tetik gyermekeiket és elolvassák a Mervel Ferenc Könyvtár valamelyik könyvét, abban az értelemben, ahogy a sors kezét használtam a fentiekben, „sorstalan” életet élhetnek majd.